

Szerkesztési iroda:

Ferenciek-tere 7. szám. I. emelet.

E lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő.

Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

Kiadó-hivatal:

Ferenciek-tere 7. szám földszint.

A lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadás körüli panaszok, hirdetések) a kiadó-hivatalhoz intézendők.

PESTI NAPLÓ

REGGELI KIADÁS.

Előfizetési feltételek:

Vidékire, postán: 22 ft.
vagy helyben, hához hordva: 11 ft.
Egész évre: 22 ft.
Félévre: 11 ft.
Negyedévre: 5 ft.
Két hónapra: 3 ft.
Egy hónapra: 1 ft.

Hirdetmények díja:

9 hasábos betűsor egyszeri hirdetésnél 9 ujr.
Bélyegdíj külön 30 ujr.
Nyilttér: 5 hasábos betűsor 25 ujr.

PEST, ÁPRILIS 27.

A főrendiek bizottsága terjedelmes jelentést terjesztett a községi törvényjavaslatról a méltóságos ház elé. Jegyezzük meg mindjárt, hogy a jelentés igen kellemetlen meglepetést tartalmaz. A főrendiek souverain módon ignorálták a javaslat mindazon hiányait, ellenmondásait, melyeket a tárgygyal tüzetesebben foglalkozó férfiak lapunkban is felderítették; de e helyett kifogás alá vetik a javaslat oly pontjait, melyeket ajánlott módosításuk gyökeresen megfontolna.

Ilyen az a javaslat, hogy kis és nagy községekben a kijelölési jog ne, a mint a törvényjavaslatban tervezetik, a képviselő-testületre, hanem a fele részben a szolgabíró által kinevezett választmányra, melynek elnöke a szolgabíró, tehát márga a szolgabíróra bízassék.

E módosítás a törvényjavaslat egész szellemét megváltoztatná. A törvényjavaslat a törvényhatóságoknak a községek feletti gyámkodását bizonyos mértékig megtartja ugyan, de szigorúan meghatározza e mértéket, s azontúl, s nevezetesen a tisztviselők szabad választása körül, a községeknek szabad, önálló mozgást biztosít.

A főrendiek módosítása teljesen megamisáná a törvényhozás e szándékát.

Egészen elhibázott amaz érv is, mely a főrendiek módosításukat indokolja.

Azt mondják, hogy miután a törvényhatóságokban a főispán gyakorolja a kijelölési jogát, a községekben ezt a szolgabíróra kell bízni.

Lássuk csak közelebbről ez okoskodást. Nem tűnik-e fel mindjárt első pillanatra, hogy a főispáni hatalom állása a törvényhatósággal szemben egészen más természetű, mint a szolgabíróé a községek irányában? A főispán az állam hatalom organuma az önkormányzat irányában, az állam képviselője a helyhatóság területén, s arra van hivatva, hogy az önkormányzati igazgatás netaláni félrelépéseit az államhatalom intervenciója által egyensúlyozza. Ezt kétféle módon teszi. Először, a kijelölési jog gyakorlata által s utólagosan ama rendkívüli hatáskör igénybevételével, melyet neki a határozottan kijelölt esetekben a törvényjavaslat biztosít.

S mi a szolgabíró? Az önkormányzati testület, a megyének tisztviselője, megötte az államhatalom nem áll, a mint a megye a község felett nem követelhet semmi souverain állást. A megye határozatát a község bármikor fölfebbezheti a kormányhoz, s a szolgabírónak, mint önkormányzati közegnek nem állhat jogkörében, hogy egy önkormányzati testület irányában

oly funkciót gyakoroljon, minőkre az állam hatalom képviselője jogosított az önkormányzati igazgatás irányában.

Még eselenebb azon jajveszékelés, melyet a főrendek a fölött csapnak, ha indítványuk el nem fogadhatók. Azt mondják, hogy „a korlátlan választási eljárás ferde gyakorlata fölemészthetné a községek jólétét, és itt-ott hazánk legszentebb érdekeit is veszélyeztetné.”

E sorokat olvasva, önkénytelenül is eszünkbe jut Canning egy mondanása. Hogy is hangzik az? „Azok, kik a reformokat ellenzik, azért, mert ezek veszélyes javítások gyanánt tűnnek fel előttük, jól vigyázzanak, nehogy akkor és akként kényszerüljenek ezeket elfogadni, mikor azok már nem lesznek többé javítások!”

A községi javaslat bőven gondoskodik arról, hogy a községekben az értelmiség és a conservatismus elemei oly súlylyal bírjanak, mely a főrendek által nyilvánított aggodalmat feleslegessé teszi. Ezenfőlt a megye a község felett, a javaslat értelmében, ugy is nagy gyámkodást gyakorol, ezt szaporítani az önkormányzatot ép ott, a hol annak leginkább kell meggyőke-rezni, még ily megszorítások által is csor-bítani, valóban ép oly indokolatlan mint helytelen eljárás lenne.

Az ily indítvány nem is alapulhat más-on, mint specialis községi viszonyaink félreismerésén. Mintha nálunk oly nagy-on törnek magukat az emberek a községi hivatalok után! Mintha ép ellenke-zőleg, nem uralkodnék ezek irányában bizonyos általános ellenszenv, s ennek leküzdésére a törvényhozásnak valóban nem megszorító rendszabályok, hanem ellenkező intézkedések által kellene köz-rejárulnia.

E helytelen indítvány dacára nem mondunk le ama reményről, hogy a községi törvényjavaslat megjavított kiadását veszszük a főrendiek tanácskozásaiból. A javaslatnak van sok félszeg, ellentmondás nem elég világos rendelkezése. Javítások ezeket az egész javaslat szellemében, s a főrendiek köszönetre méltó munkát viszné végbe.

De ha oly határozatokat akarnának be-leigatni, melyek a képviselőházi javaslat összes irányzatával ellentmondásban állanak, a képviselőház remélhe-tőleg az oly szűkre szabott idő által se fogja magát korlátoztatni abban, hogy ily indítványokat vissza vessen.

Pest, április 27.

(A fővárosi enquete) mai második ülésében mindenekelőtt a főispán kérdését tüzték ki napirendre. A vita megindítása előtt felolvas-tatt az e kérdésben benyújtott két különv-lemény. Az első azon reményből indulva ki, mi-szerint talán még sem lehetetlen, hogy Pest és Buda városokra nézve a törvényhozás a főis-

pánt illetőleg is kivételt teend, a következő pontok elfogadását ajánlja: 1. A polgármestert a városi község választja azon mód szerint, mint a többi tisztviselőt, de a választás érvényre csak akkor emelkedik, ha a belügyminiszter által megerősített. 2. A polgármestert, ha hivatalának meg nem felel, a miniszter elmozdithatja, annak helyettesítését új választás által elrendelheti, és ezen helyettesítés alkalmával az elmozdított újra nem választható. 3. Az elmozdítás a leiratban indokolva igazolandó, és ha helytelen, az illetőnek joga van a miniszter ellen a polgári bíróság előtt kárpótlást követelni. 4. Az ily polgármesterre a főispáni teendők is átruházhatók, a mennyiben a főispáni institutio a kir. igazgatás és a hatósági tisztviselők feletti örködés tekintetéből szükséges. A második különvélemény a főispánnak és hatáskörének fenntartását indokolja a fővárosokra nézve is, ugy a mint azt az 1870. XLII. tcz. a köztörvény-hatóságokra meghatározta. Az eszmecsere kezde-tét vévén, mindenekelőtt azon kérdés felett folyt a discussio: vajjon a fővárosokban legyen-e főispán, vagy ne? Az igen élénk eszmecsere a mai egész ülést vette igénybe, s a szónokok több-ségea főispán mellett nyilatkozott. A 10 ótól 3 ó-ig tartó vitában részt vettek: Csengery Antal, Szentkirályi Mór, Wahrman Mór, Ribáry, Havas Sándor, Királyi Pál, Gerlóczy, Tavasz, Ország és Busbach. Az ülés végén a miniszter reassu-málva a hallottakat, egyszerűsít megérinti a főispáni intézmény ellen a városokban sok hely-lyütt tényleg jelentkező ellenszenvet. Ez ellen-szenv a multban nem volt egészen indokolatlan s részben onnan ered, hogy a városok és megyék közötti számos surlódásokban a főispánok, mint kik a megyék élén állottak, rendszeren a váro-sok érdekei ellen használták fel befolyásu-kat, részben onnan, hogy a főispánok a pri-ilegiált osztályokból lévén kinevezve, bizonyos neme az idegenkedésnek támadt ellenük a polgárságban. Mindennek azonban jelenleg nincs helye, minthogy a városok külön főispánt kapnak, s minthogy a volt privilegiált osz-tályok előjogait elvesztették. Egyébiránt nem is képpelhető, hogy oly fővárosi főispán proponáltsák kineveztetés végett, kit a fővárosok polgársága nem vall magának. A miniszter e nyilatkozata után a mai ülés befe-jeztetett. Legközelebbi ülés pénteken 10 órakor délelőtt.

(A közmunka- és közlekedési mi-niszterium kebelében) ma délelőtt, gr. Szapáry Gyula államtitkár elnöklése alatt egy tanácskozásnak tartott, melyen egy a közmun-ka s közlekedési és pénzügyi miniszterium, mint Pest és Buda városok s végül a fővárosi köz-munkatanács is képviselve voltak.

E tanácskozási tárgyalás azon kérdés szag-lált: vajjon a buda-pesti dunarész végleges szab-lyozásáig ideiglenesen a mézáros-utca vé-génél terhes szekerek számára s a marhajátási használatra oly állványos hajóhid létesíttessék-e, mely alatt kisebb gőzök akadálytalanul köz-lekedhetnek, vagy a közlekedést, mint a kor-mány javasolta, csupán gőzkomok tartásá fenn?

A határozat egy formulázatot, hogy a meny-nyiben a hajózási érdekek bővebb statisztikai adatok beszerzése után azt javasolnadják s műszaki tekintetben semmi nehézség sem forog fenn: a hajóhid, ellenkezőleg pedig csak a gőz-komp létesíttessék, mindkét esetben azonban az öszekötötés helyett a mézáros-utca vége je-löltetik ki, s a közlekedés csupán terhes szek-erek s marhajátási számára nyitattik meg.

A tanácskozási tárgyalás szágoló második kérdés, az ugynevezett lánchídi csolnakok tár-gyában egyhangulag az határozatot, hogy azok helyett minden percében induló kis, 20 sze-

mélyre való csavargózók létesíttessenek. Ezek állomási helyeül kijelöltettek: a Margit-sziget felső csucsánál Új-Pest és Ó-Buda közt; a lánchíd felett a Tüköry-sörházánál; a lánchíd alatt a jelenlegi csolnakok állomásozó helyein mind a 3 állomás.

(A 25-ös bizottság) ma délelőtti ülésében a következőkben állapodott meg: Pest megye (dunáninneni kerület): B u d a n t. sz. Buda, Ó-Buda, Sz. Endre jb. Pesten t. sz. 16 járásbíróság a város terüle-tén azonkívül Vác, Ócsa, Aszód, Monor, N. Káta, Ráczkevi jb. (Kimaradt: A. Dabas és Gő-döllő járásbírósági székhelyek.) Kecskemét t. sz. Kecskemét, Czegléd, N. Kőrös, Szabadzsállás, (Kun-Sz. Miklós hely-lyett) Fegyeháza jb. Kalocsa t. sz. Kalocsa, Duna-Vecse jb. Halás t. sz. Halas, Kis-Kőrös jb. Nógrádmegye: Balassa-Gyarmat t. sz. Balassa-Gyarmat, Rétság, Szécsény, Szirák jb. Losonc t. sz. Losonc, Fülekb jb.

A delutáni megállapodások a következők: Zólyommegye. Besztercebánya t. sz., Besztercebánya, Breznóbánya, Ó-Zólyom jb. Hont m. Selmeczen t. sz., Selmecz, Zsar-nóca, Korpona, Kőrmőczbánya jb. Ipolyvágy t. sz., Ipolyvágy, Báth, Szobba jb. Esztergom t. sz. Esztergom t. sz., Esztergom, Muzslya jb. Bars megye. Aranyos-Maróth t. sz., Ara-nyos-Maróth, Ószlán, Léva, Verebély jb. Nyitra m. Nyitra t. sz., Nyitra, Zsám-bokrét, Érsekújvár, Sellye, Nagy-Tapolcsán, Privigyéb. Póstyén t. sz., Póstyén, Galgóc, Vág-Ujhely jb. Szenicz t. sz., Szenicz, Szakolca, Miava járásbíróságok. Pozsony m., Pozsony t. sz. Pozsony, Malaczká, Somorja, Szerdahely, Bazin jb. Nagyszombat t. sz., N. Szombat, Szered, (Galantha helyett), Szenec jb. Trencsén m. Trencsén t. sz., Trencsén, Baán, Illava, Puchó jb. Zsolna t. sz., Zsolna, Kisúcsa-Ujhely, Bicsó, Vág-Beszterce, Csácsa. Turóc m. Turóc t. sz. Márton t. sz., Turóc-Sz. Márton, Znió-Váralja jb. Árva m. Alsó-Kubin t. sz., Alsó-Kubin, Námesztó, Trsztena jb. Liptó m. Liptó t. sz. Miklós t. sz., Liptó-Sz. Miklós, Rózsahely, Hradek jb. Bács m. Szabadka t. sz., Szabadka, Omoraviczá jb. Baja t. sz. Baja, Stanisics, Almás jb. Ujvidék t. sz., Ujvidék, Palánka jb. Zombor t. sz. Zombor, Hódságh, Kula, Apáthin jb. Óbecse t. sz., Óbecse, Zenta jb.

A bíróság ezzel munkáját bővezte. Azonban munkálata ellen többfelől adatok be kisebbségi vélemények. Így pl. Bethlen János gr. a külföldi-megyei rendezés ellen. Thury Samu a járásbí-róságokat nem kapott, de a törvény értelmében telekkönyvi hatósággal bíró városok nevében a telekkönyvek megtagadását kéri, Dietrich Ignác pedig a bizottság munkálata tárgyalásának el-halasztását indítványozza. Mindezek a holnap délelőtti tartandó ülésen kerülnek tárgyalás alá.

(A IV. osztály) szombat, április 29-én reggel 10 órakor ülést tart. Tárgy: A te-lepítvényekről szóló legújabb törvényjavaslat. Zedényi Ede, a IV. osztály elnöke.

Állt e folyamat? ezek a kérdések, melyek ben-nünk e tárgy körül támadnak, s a melyeket Schmidt könyve is támaszt, a nélkül hogy rájuk felelne. A németek persze, kik más kérdésekben oly diffidilesek és fontolgatók, és nem igen haj-landók hinni valamit, míg annak létét az okok és következmények szorgosan kipuhatólt, dönt-hetlen bizonyítékai nem támogatják: a németek e speciális esetben roppant hajlandók okozati nyomozások nélkül is hinni, és fennen, talán kisé-lármásban hangoztatják, hogy a francia társadalom rothadt, a romanismus végbukásnak indul.

Schmidt Julian e helyütt egy igen jelentékeny s eredeti eszmét pengtet meg; persze érvinte csak; a kivétel hosszabb tanulmányt és nagyobb mérvű kifejtést igényelne. A második császárság ezen irodalmi elfajzása, kiindulásul, létalaplul irodalmi előzményekkel bír; a század összes irodalmi fejlődése mintegy ily végeredményre utal. Ily ridegen állítva a tétet, az tulzottnak fog látszani; mindenekelőtt pedig legyen szabad is-métellen konstatálnunk, hogy az, e kérdésben, eddigelő semmi ismertebb műtész, vagy iro-dalomtörténetről által nem hangoztatott, eredeti és termékeny eszme.

Sch. J. azt véli, hogy a juliusi forradalmat előző és követő évek irodalmára kell vissza-menni. Kimutatja, hogy már Alfred de Musset a harminczas években megjelent elbeszélő mű-veiben meg van csírja az új irodalom romlottsá-gának. De elég igazságos hozzátenni: „a mi a mintaképet az utánzóktól megkülönbözteti, az, hogy benne nemcsak buja képzelemmel, ha-nem szívvél is van dolgnak, szívvél, mely bá-r nagyon beteg és tévelygő, mégis elég erő-s beteg voltának tudatára emelkedni.” S e mondat igazolja, részben emeli a francia romantikus iskola ezen műveit és szerzőit, kikre Schmidt utal. Pedig Mussetnél inkább találna a vád egy-még most is élő, de megtért író, ki talán első mű-velé evangéliumot adott az új beteges iránynak. Sch. egészen hallgat George Sandról, In-

A fővárosi enquete tanácskozmányai.

— Az enquete egy tagjától. —

Buda és Pest egyesítése.

A két testvérfőváros egyesítésének kér-dése volt az első, mely az enquetet fog-lalkoztatá. Mindenekelőtt kijelentjük, hogy a fővárosok egyesítése ellen egy hang sem nyilatkozott. Az enquete összes tagjai megegyeztek abban, hogy az egyesítés kívánatos, csak hogy egy kisebbség előbb bizonyos előkérdések iránt akart tisztába jöni. Az enquete előtt fekvő törvényjavas-lat az egyesítést elvben akarja kimon-datni. Ezzel szemben kétféle nézet merült föl. Mindkettő ellenzte az egyesítés elvi kimondását; az egyik: mert keveselte, a másik: mert sokalta az ily kijelentést. Az első azon kérdést vetették föl, hogy miért szorítokozzék az enquete csak az elvi egyesítés kimondására? Az egyesítés szük-séges, nélkülözhetlen kelléke a jó köz-igazgatásnak, mulhatlan előfeltétele a fő-város fölvirágzásának.

Mért tehát azt, a mi mindnyájunk köz-ohajtása, csak elvileg kimondani? E föl-fogással szemben egy másik nézetárnyal-at azt vitatta, hogy előbb bizonyos kérdések tisztába hozatala szükséges, így például a két város vagyoni állapota, a rendes szükséglet s a fedezet közötti vi-szony megismerése stb. E nézetek a Szentkirályi által szerkesztett különvé-lemény által voltak képviselve, mely ér-veiben ugyan bizonyos élességgel az egyesítés ellen látszik irányzottnak, de mely Szentkirályi szóbeli nyilatkozatai után egyáltalán nem engedi meg azon magyarázatot, mintha szerzője az egye-sítés ellenfelei közé tartoznék.

Ismertessük meg mindenekelőtt e kü-lönvélemény indokait. Vannak fontos okok — így szól e vélemény — melyek legalább is óvatosságra intenek. Ezen okok a következők:

1-szor. Budának jövője egyáltalán nincs. Nincs azért, mert nincs területe. Egyfelől a várhegy, másfelől a sz. Gel-lért fejlődését mindig akadályozni fogják. Az ipar és kereskedelem áramlata Pestre vonult, ezt pedig Budára áterelni nem lehet.

2-szor. A nemzetiségi viszonyok sem ajánlják az egyesítést. Buda nem magyar város, érzelmre ugyan teljesen az, de nem nyelvre nézve. Nekünk nem szabad oda dolgoznunk, hogy a budai képvisel-ők által a pesti képviselő is elnémetese-djék.

3-szor. Az eddigi elkülönített törvény-hatósági életből kifejtett particularismus. Az egyesített két fővárosban csak egy közgyűlés, egy tisztújító szék lehet. Na-gyon kétséges, hogy vajjon ezen közös gyűléseken a jó egyetértés fentartható leendő-e? A budaiak mindig a majorizálta-tástól fognak tartani, a pestiek pedig nem

A PESTI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Képek korunk szellemi életéből.

(Bilder aus dem geistigen Leben unserer Zeit, von Julian Schmidt, Leipzig 1871.)

— Két közlemény. —

I.

Az idők nagy eseményeinek, tetteinek rendes utóhírnökei jár egy nagy ige, az elme ténye. Mi is nagy dolgoknak, hosszú évekre kiható tetteknél voltak tanúi, de eddig az európai irodalomban alig hallottuk méltó viszhangját. Mennyiségileg egy jókora irodalom támadására adott okot, ösztönt és tárgyat a lefolyt háború; minőségileg tekintve egy-két fűzetkére lehetne redukálni e bőséges termelést.

Az előttünk fekvő kötetnek talán a körülmény kölcsönöz leginkább becsét. Nem mintha abszolút szempontból tekintve értéktelenné íthet-nők az éles analysis, a beható kritika e jeles kezelőjének könyvét. De mindenek előtt konsta-tálnunk kell, hogy Schmidt Julian — kinek ha-zánkban sok tisztelője s olvasója van — ezen új kötetével irodalomtörténeti működése fejlődé-sében nem mutat haladást. A könyv alatta áll régibb művei kiválóbb kötetek.

E szellemi életképek egyes külsőleg össze nem függő irodalmi, politikai, társadalmi, mű-vészeti, sőt elotrjai essayk és vázlatok, melyek bár különböző időben, nagyrészt 1868—1871. iratva, a tárgyak különfélesége dacára, egy egységes tendenciára, egy vezéreszme kifejté-sére, inkább illusztrálására irattak. E vezér-eszme, melyet a most lefolyt háború a németek-nél csaknem a tulságig érelt s eltérte: telt: a német nemzet erkölcsi, anyagi felsőbbsege a francia felett, sőt végelemzésben a romanismus és germanismus lényegi alapkülönbsége s utó-binak felsőbbsege.

Ez az alapeszme, mely a könyv minden során közvetlenül vagy közvetve végig vonul. Más alkalomra tartjuk fenn magunknak e kérdéshez, e nagy horderejű kérdéshez saját szerény ob-jektiv álláspontunkból tüzetesebben hozzá-szólni: most csak a Schmidt Julian felfogásá-ról és bizonyítékairól akarunk számot adni.

Legszembetűnőbb és legerdekesebb — de korántsem kifogástalanul — jelenkezik ez irány azon lapokon, melyeket a modern francia iro-dalomat szentel. Az újabb francia regény-irodalmat, mint az ifjabb Dumas, Feydeau, Flay-bert, stb. műveiben jelenkezik, ostromozza itt. És ha összehasonlítjuk magukat e műveket, a Schmidt utatokat kifejező kritikájával, azon meg-győződésbe jutunk, hogy ez utat, egy erkölcsi-leg szilárd elme e méltatlankodása teljesen jo-sult. Mily dögleletes légkör, a léleknek mily aljas tévelygése nyilatkozik az ily Demimonde, La dame aux camélias, Affaire Clémenceau, Le roman d'une femme Fanny-féle alkotá-sokban!

A nagy község eléggé ismeri e regényeket, semmint például egy mesét kellene elbeszél-nünk. Östbűnk nem abban áll, hogy a társadalom, az emberi kedély hibáit, tévelygéseit, talán elnéző-leg ábrázolnák, hogy az erkölcsi mozzanatok ne-rsebb belevonásával, megfontják a szükséges erkölcsi harmoniát, az eszményi illusio tel-jességét, vagyis a költészetet. Ez egy tény is életképtelenné, kárhóztatandóvá tenné őket. De bűntük töltözte, eszményképeik, éreghőseik és magának az eszménynek s éreghőse saját mód-jukra való feltűntetésében jelenkezik.

S itt nem tartózkodhatunk példától. Midőn Feydeau Fannyjában, a hős, a fiatal Roger, szenvedélyes szerelmi viszonyában Fannyval, egy házasságnal s anyával, kezd féltékeny lenni Fanny férjére; midőn Fanny maga, szeretője karjai közt egy kicsinyt kezd okoskodni, hogy férje iránt hűséglet is tartoznék, hogy férje — ki mindenben különb ember a botor, primitív Rogernél — talán szinte szeretetreméltó; sőt

midőn rajtakapjuk, hogy férjével is — és öszin-t — szerelmeskedik, ez erkölcsi habozás, sőt javulási szándék ily könnyűben, ily körülmények közt az erkölcsi undor forrásává válik, s a hely-lyett, hogy kiengesztelne, ez erkölcsi, sőt aesthe-tikai összeütközés engesztelhetlenné válik. Fanny végre teljesen hűtlenné lesz, azaz férjébe szeret. És mi ezért a nemesis? Roger dühöngve kivallja, hogy „különbön sohasem szerettelek, ép úgy megcsaltalak, mint te engem; szándéko-san akarám beszenyezni szerelmünket, és míg téged imádtalak, a legaljassab kéjeleányokat öle-ltem.” S ez a Roger ide e! Valóban ennél alja-sabb beszenyezése az eseményeknek mint ezen s a hozzá hasonló alakokban és munkákban ta-láljuk, nem képpelhetők. Schmidt Julian ezekre egy kitűnőleg találó kitéltet használ, mely nyeres-ségre dacára megérdemelne, hogy Stichwortá válnék: die sentimentale Coehonne-rie.

Mert az erkölcsi frivolisítás, a mesztelen coehonne-rie olyas munkáihoz hasonlítva, mint a mar-quis de Sade regényei, a Faublas, ezek persze illekményeknek tűnnek fel. Csak hogy marquis de Sade frívól, pikáns situatiokkal mulattatni akarta azokat, kik ilyenekben mulatságot talá-ltak; sem többlet, sem kevesebbet. E légkörbe belevonni a sziv, a morál, az eszményi világot; az erkölcsigére számított hatást nevelni a szel-lem lealacsonyításával; égrefordult szemekkel, erkölcsi tartuffiádokkal, a sülyedtűs öntudatos sophistikájával csabítani: ezen dicsőség ama könnyelmű, korhely, pajzán, de őszinte I. Na-poleon, s a restauratio korabeli írók, a Sadeok és Pigault-Lebrunok elől, a második császárság uralkodó társadalmának jutott.

Hogy társadalom, melyben e művek, minden egyéb irodalmi termék közt a legnagyobb elter-jedésnek örvendenek, egészséges nem lehet, azt talán a legutóbbi frankomán sem fogja tagadni, ha van benne etikai érzék s öntudat. Mi okozta e-rothadást? egyedül az utóbbi évtizedek szülemé-nye-e vagy hosszú folyamat eredménye és miben

diana, Lólia szerzőjéről. Csak hogy George Sand valódi költő; legvesélyesebb tévelyei mindig a költészet aberrációt, míg ha szabad egy pa-radox antithézissel élünk, az új iskola az aber-ratiónk költészetét, igaztalan eszményítését lát-szott magának feladatul kitűnti.

Azután még egy lényeges különbség az, mely oly magas színvonalra emeli a harminczas évi új iskola rakonoztatlan műveit, az ötvenes és hatva-nas éveikhez képest. A harminczas években a francia híresebb írók a politikai, nemzetgazd-sági, bölcselmi, sőt történeti eszmék fermentációjában éltek, és bennök tényezőket gyanánt szere-peltek. S ez műveik tartalmát szélesíti, mé-lyebb teszi, termékenyíti. A legújabb írók egy-oldalalag csak a sziv hypertrophiáját, egy érzés kizűködését ecsetelik; bölcslelem és politika, szó-val az szellemi élet teljes kiterjedésében, előttük ismeretlen bírodalom. Sándor! tudjuk, hogy La-mennaisval a kereszténység regeneráló hatalmá-ról ábrándozott, hogy Fourierrel a communis-mus társadalomszervezési problémáival foglal-kozott, míg az érzés világát egy Alfred de Musset és Chopin a zenész, elégité ki.

Es munkáiban Spiridonban, Jean de la Roche-ban meg is látszik ennek nyoma; sőt házassá-g-törő nőalkájában is a saint-simonista bölcslelem vakmerő, csaknem örfjörgő destructiója jelenke-zik. Csak hogy ez öntudatos, bölcselmi destructio. A Dumas fils et consorsorai azt tudjuk, hogy Párisban fényes butorzuat salonokat tartottak, Compiegne-ben igen fesztelent mozogtak, s a demimonde-ot, műveik légkörét, személyes ta-paszatással tanulmányozták. Voila tout.

Sch. J. Hugo Viktor, Lamartinet elemezve, sőt Chateaubriand-ra futólag utalva, ki akarja mutatni, hogy azok is, kik teljesen az eszményi költészet emberei, tartalék nélküli, önhitt s türes fők. A két utóbbira ezt igen nehéz lesz valaha bebizonyítani, bármily szigorú bírálat alá essék Lamartine mint politikus és történetíró. A né-metek egyáltalában e kérdésben igen egyöl-dalu negativitással járnak el. Keresik a negylen-

fognák tűrni, hogy minorizáltassanak. S végül

4-szer. A két város vagyoni állapotai. Ha a két város egyesítették, a pénztárak és jövedelmek nem maradhatnak különválasztva, és a közös pénztárból Buda szintén úgy követelheti szükségleti ki-elégítését, mint Pest. Buda nem fogja segíteni Pestet, tehát Pestnek kell segíteni Budát, és hogy újabb terhek elviselésére képes-e Pest már jelenleg, ez nagy kérdés.

Ezek a különvélemények összes ellenindokai. Mint látjuk, e pontozatok körülbelül az egyesítés ellen nyilatkoznak, de a vita menetében egy nagy, virágzó, államiségünket méltólag képviselő főváros szükségére oly ellentétállathatán erővel nyilatkozott és oly meggyőző érveléssel bizonyított be, hogy az ily főváros létrejöttének mulhatlan előfeltétele az egyesítés, miszerint a különvélemény aláírói és pártolói: Steiger, Busbach egytől-egyig kinyilatkoztatták, hogy ők sem ellenzik az egyesítést, de előbb tisztába akarnak jönni az előkérdésekkel, előbb a közvéleménynek időt akarnak engedni a kérdés tüzetes megvitatására és végleges nyilatkozatra.

Ennek a zára azonban a különvélemény szerkezete oly mederbe terelte a vitát, hogy azt egyideig csakugyan ama kérdés dominálta: megtörténjék-e az egyesítés, vagy nem? E kérdés elválatlan összeköttetésben állván egy nagy, virágzó főváros szükségének bebizonyításával, több szónok erre fektette érvelésének fűsúlyát. Csengery Antal nála ritka hévvel bizonyította be, hogy mily magas állami érdekek követelik a fővárosok egyesítését. Egy nagy főváros, mely a magyar államot méltólag képviseli, kiváltkép nálunk, hol majdnem azt lehet mondani, hogy nincsenek városaink, országos érdek, s minden kisebb tekintetnek e mellett háttérbe kell szorulnia. A Duna ne legyen a két város különválasztója, hanem egyesítője. Nem terjeszkedett-e ki London a Themse mindkét partján, nem Páris a Szajna partjain? Mikor a nagy Londonban a városi adminisztráció bizonyos agendáit egyesítették, a hatalmas corporatiók szintén körülbelül ugyanazon érveléssel állottak elő, melyeket mi jelenleg hallottunk. Nagy volt az ellenszégülés, élénk és szívós, de megtörték, és a Themse városából a mai nagy London lett. Nincs nagy főváros, melynek jelenlegi részét nem lettek volna régebben egymástól szétszakítva: az egyesítés mindnyájuknál a haladás, a virágzás emeltyűje volt.

Hasonló szellemben nyilatkozik W a h r m a n n Mór. Az egyesítés szerinte a szó szoros értelmében szükség. Buda már jelenleg is Pestnek kiegészítő része. A budai szenved Pesten, a pesti Bádán. Ha Pesten rossz a kövezet, a budaiak nem fogják azt megköszönni. De kiváltkép a magasabb állami érdekek követelik vizsgálata. Valahányszor Bécsben jár és látja e nagy, pompás világvárost, mely folyvást szépül, folyvást fejlődik és gyarapodik, mindig eszébe jut, hogy e nagy főváros a szerelhezű elemek közepette oly nagy attractionalis erővel bír, hogy akár-mennyit beszéljenek is Ausztria széthullásáról, ő e fővárosban látja Ausztria főmaradásának egyik főbiztosítékát. Fáj a szíve, valahányszor Bécsre gondol, és Pestet látja. Ily nagy, virágzó főváros kell nekünk is, s ha nem is érhetjük el

foltokat, a leggyengébb posztókat; s a jót, a megtámadáson felül állót nem igen emelik ki. De talán mi vagyunk igaztalanok. Mint Franciaország legújabb történeti mutatója, a francziák is nem azon okultak, mi legközelebbi múltjuk történetében s irodalmában nagy és nemes volt. Nem a Chateaubriand, a Montalembert, a Royer-Collard, a Guizot-k, a Tocqueville és Broglie nemes csoportja az, melytől politika s irodalom tanult. Az ő erényeik feledésbe mentek, a forradalmi szellemek, az erkölcsi frondeurok túlszámai és hibái fenmaradtak és gyarapodtak.

És mi képet nyújt ezzel szemben Németország? Előttünk semmiesetre sem azon tökélyi ideált, melyet legújabb időben a német írók maguk fedeznek fel benne. De azt nem tagadhatjuk, hogy e kép örvendetesebb; hogy ez élet egészségesebb. Való, Németország a politikai szabadságnak még nem nagy mértékét bírja, s ebbeli kátrányai talán a legesetebb folt összes nemzeti létén; de a mit elért, az biztos vívmány, s a haladás — bármily lassu legyen az — nem tagadható el. Szemlelmi téren munkássága folyvást halad, ha szintén nincsenek is elsőrangú gondolkodói és költői, mint napjainkban talán nincsenek is sehol. De a mi oly népnél mint a német egy bizonyos időtartamig néha felér az egyéni nagyságok bírásával, az azon általános, ép, komoly kötelezőségű és realitásában is eszményi szellem, mely tudomány, költészetet, bölcselmet és vallást egyaránt áthat. E szellem az, mely egy népből közvilágossá teszi a műveltséget, s a műveltségéből a szabadságra, a valódi szabadságra vezet.

A csatáirani is ő visz győzelemre. Pedig e szellemnek is meg voltak, meg vannak a maga belküzdelmei, meghasonlói; így ilyen stádiumát véli Schmidt Julian jelezhetni, midőn H e i n e - e - vel foglalkozik.

Bécsét, legalább ne dugjuk be magunk fejlődésünk forrásait. Politikailag Pest ép oly nagy fontosságu reánk nézve, mint Ausztriára nézve Bécs. Bármennyire haladjon Pest, bármennyire szépüljön, ha Buda ronda marad, fővárosunk csak a főváros nevével fog birni.

Házmán szintén határozottan az egyesítés mellett van. Kérdi, hogy melyik város sajnálta még eddig az egyesítést, a terjedést? T a v a s z y kérdi: hogy ha Pestre minden vagyon nélkül jőne 50 ezer ember és itt akarna letelepedni, nem kellene-e őket befogadnunk, s nem kellene-e örülnünk, ha a város lakosságának családja ötvenezer munkás, becsületes taggal szaporodnék? Mi az a városi vagyon, hogy arra oly nagy súlyt fektetnek? Ma emezeké, holnap amazoké. Az ujonan jöttek egy bizonyos idő letelte után szintén birtokosai a közös vagyonnak, a kik Pestet elhagyják és máshová költöznek, azok a tulajdonjogot elvesztik. Az ellenfeleink pártolói küzül senki sem merte tagadni, hogy a két főváros egyesítését ne követelné magasabb állami érdek, de ha ez áll, akkor ki kell mondani az egyesítést. Financiális érdekek nem lehetnek döntők. O r s z á g h Sándor szintén hangsúlyozza, hogy a fővárosok a nemzetek szellemi és anyagi életének képviselői. Nekünk még nincs oly fővárosunk, mely Magyarországot méltólag képviselné.

Mindezzel azon szónokok érveit törekedtem csoportosítani, kik az egyesítés ellen általánosan szólottak. De a majdnem három óráig tartó vitának még egy más, szintén rendkívüli érdekes része is volt, az tudnillik, mely a különvélemény által fölállított, az egyesítés ellen szóló érvekkel foglalkozott. E vitáról közelebbi levelemben.

A Deák-párt köréből.

(A v a s m e g y e i D e á k - k ö r) f. e. apr. 30-dikán délután 2 órakor és május 1. reggeli 9 órakor Szombathelyen a Szarvas-teremben közgyűlést tart.

Bars újbányai kerületében, hol május 1-jén lesz a választás, Nyiri Jós a miniszteri tanácsos lépett fel képv. jelöltül s a következő programot becsatolta ki: Midőn e szép kerület kitünőségei értelmisége és igen tisztelt minden osztálybeli választói nevezetes része által azon felhívás intéztetett hozzám, hogy az e kerület megüriti országgyűlési képviselői állására a jelöltséget elfogadjam: nem lehet mindennek előt megfizetési bizalmi jelért mely köszönetemet nem nyilvánítanom.

Minthogy pedig alkotmányos életünk egy bevett és a gyakorlat által tesztelt szokása megkívánja, hogy az, kit polgártársainak bizalma képviseltesükre felhív, politikai elveiről, az irányról, melyet azok alkalmazásánál követni kíván, és az eszközökről, mikkel hivatásából kifolyó cselekedetei elérésére törekszik, őszintén nyilatkozzék; annál kevésbé tartózkodom teljes készséggel ennek megfelelni, minthogy röviden és egyszerűen jelezhetem, hogy az álláspontot, melyből a politika terén kiindulok, mint az irányokat, melyek felé haladni szándékozom.

Hűség a törvényes fejedelemhez és szilárd raskzkodás az alkotmányhoz képezik véleményem szerint azon biztos kiindulási pontot, melyből korunk szabadelvű szellemében az ország jóléte fejlesztésére kell törekednünk.

Mert elértük ugyan, hogy az ország függetlensége meg van mentve, mi által sok határozatlan viszonyaink határozott állapotokká adtak helyet, de még folytonos előhaladásra van szükség, hogy a mit nyertünk, mindinkább biztosítsuk, és hogy sok minden, mint elméletileg jónak hiszünk, a gyakorlatban is életet nyerjen.

Több nagy kérdés a reform terén vár még megoldásra, és nem átalom kimondani, hogy tekintettel a sok nehezégre, miket előhaladás törvényeinkben, ha kielégítő eredményt akarunk elérni, le kell küzdeni, egy képviselői állás, melyhez a bizalom van köve, tekintve, hogy nagy felelősséggel jár, nem csak szép, de súlyos is.

A tapasztalás mutatja, hogy egy politikai program részleteinek, bármennyire átgondoltak azok, előre nem láthatott viszonyok és bekövetkezett váratlan események folytán, nem ritkán kellett módosításokat szenvedniük: a jövőt, az ki nehezen ígér, és inkább cselekszik, nehezen szabályozhatja.

Mi lenne könnyebb, mint hosszú sorozatát adni azon nagy és fontos kérdéseknek, melyek a jelen országgyűlés hátralévő életidejében megoldásra várnak?

Engedjék meg azonban tisztelt választóim, hogy — a hosszadalmas és általában ismert kérdések és tárgyak megnevezésének mellőzésével — röviden kinyilatkoztassam: mikép megválasztásom esetében csekély tehetségetem és minden örömet három főirányban igyekezném érvényesíteni:

1-szor, az ország szellemi és erkölcsi alapjainak megújulását, röviden: a műveltség és felvilágosodás kifejtésére és terjesztésére irányában; 2-szor, az anyagi jólét előmozdítását s a nemzeti gazdaság emelését célzó törekvésben mindazon eszközök alkalmazásával, melyek által mindinkább nagyobb lendületet nyernének mezőgazdaság, ipar és kereskedelem; végre 3-szor az ország önálló véderégének a béke biztosítása érdekében nemzeti hadi szervezet által elérendő — és az ősszibrodalom hatalmi állásának megfelelő tökéletesítésében.

E program, melybe mint keretbe összes politikai elveim foglalhatók, és a melyben a megmondott és folytonos haladás minden feltételei és eszközei feltalálhatók, nem gazdaságbanzat mondatokban s esztandó jelzőszavakban, hanem bőveledek könnyű ígéretekben és merész biztatásokban, hanem egyszerű szövegben egész láncolatát rejtve a jövő feladatainak; szellemére nézve ép

oly határozott, a minő szilárd hazánk felvirágzását és függetlenségét fenntartását követelő végcéljait illetleg.

Szabadon ezekhez kiegészítésül még őszintén kinyilatkoztatom, hogy elveim alkalmazásában és céljaim kivitelezésben sem azok közé nem tartozom, kik fontolva haladva elvesztik a tért és az időt, sem azok közé nem sorozhatom, kik a bizonyos jót a jelenben rohanna veszélyeztetni képesek, egy vélt és bizonytalan jobbért a jövőben.

Hízeleghezem-e most magamnak, hogy röviden jelzett nézeteim és elveim viszhangra találának tisztelt választóim meggyőződésében? arra a felelettel adós maradok magamnak.

Nagy megelégedésemre lenne, ha azt remélhetném, ha pedig bízhatnám is, akkor megerősítve érezném magam e siker által feltevéseimben és törekvéseimben. És ez esetben, támogatva önk nagybecsű bizalma által, bizton számolhatnék arra, hogy, a mennyiben sikerülne, ez értelmes és nagyfontosságú kerületet a parlamentben képviselhetnem, óvatos és határozott előhaladással a tökély azon magas foka felé, melyre minden intézményeinket — hogy az európai művelt nemzetek kulturája színvonalán állhassunk — emelni szükséges, a hozzáam közt szerény várakozásnak megfelelnek.

Ime, igen tisztelt választók, — ez minden, mit ez alkalommal elmondhatni véltem; — nem lehet azonban befejezésül ki nem nyilatkoztatom, mikép mélyen meghatva azon ritka bizalomtól, melyet irántam az e megyében ismeretlen és idegen iránt tanúsítottak; ennek minden eshetőségre — és így akkor is, ha a kilátásba helyezett viszony köztem és e kerület közt nem jöhetne létre, csekély tehetségem szerint tényleg megfelelni, különös feladatomból tekintendém.

1871. ápril havában. Nyiri Jós a.

KÜLFÖLD.

Neuilly.

Párisból ápril 23-ról következőket írnak: Mint állítják, Neuilly számára holnap fegyverszünet fog kötetni. (Már megtörtént.) A helyzett ott iszonyu. Ezen helység főszínpont 20 nap óta a párisiak és versaillesiak közt vívott harcoknak. A pusztítások, melyeket a golyók ott okoznak, annál nagyobbak, mert soha sem kerül valóságos harcra, hanem egymást csak ágyúzzák és chassapozzák, s majd az egyik, majd a másik párt megy hátra, vagy előre. Döntő valami sohasem történik. Verekesznek, mint Dél-Amerikában, hol ha háborura kerül a dolog, több zajt ütnek, mint a mennyi vereséget okoznak egymásnak. A veszteségek mindkét részen eléggé komolyak voltak ugyan, de még sem állanak arányban a 22 nap harcokkal. Természetesen, a helység lakói szenvedtek legtovább.

Mind a versaillesiak, mind a párisiak nem mutatnak irántuk rokonszenvet. Annak idején a németeknek szemükre vetették, hogy Párisba néhány bombát dobta, a nélkül, hogy ezt hivatalosan előre bejelentették volna. Ma a francziák ágyúznak egy helyet, mely majdnem 40,000 lakossal bír a nélkül, hogy a lakosokat előre értesítették vagy nekik megengedték volna biztos helyre menekülni. A legrosszabb pedig az, hogy a helynek nem engedik meg, hogy élmezze magát, azaz sem Párison, sem Courbevoieon át nem engednek élelmet szállítani. A lakosok száma, kik a pinceszobákba menekültek s ott az éhség vagy hideg áldozataivá estek vagy pedig az összeomló házak romjai alá temetettek, 15,000-nél többet is tesz.

És ha a versaillesiak e mellett csak a legkisebb előmenetelt is tették volna, mert állásuk ma is körülbelül az, mint a neuillyi hid megszállása után. A hidtól kezdve az avenue baloldalán a Huissiers-utczáig állanak, mely a hidnál valamivel feljebb van, s azután a parkot s legújabbban a hely azon részét, melynek neve Sablonville, tartják megszállva. A párisiak ellenben e helység azon részét bírák, mely az avenue jobb oldalától a boulognei erdőig terjed. A terület, melyért ott mintegy 17 nap óta küzdenek, alig 200 méternyi széles s majd az egyik, majd a másik fél nem mondhatni győz, hanem vagy előre, vagy hátra megy.

Természetesen, nem egyedül Neuilly az, mely oly sokat szenved. Párisnak egész része, mely azon faluk körül mintegy félóránnyira elterült, melyek Auteuil és Passytól Battignollesig nyúlnak. Az ágyúdörgés éjjel-nappal iszonyu. Téméntelen ablaktábla megrepedt már azon városrészekben is, melyekbe a bombák még nem hatoltak. A hangulat Párisban, természetesen, szintén borzasztó. Mindenütt csak lehangolt, viaszszalanczokat látni, és sokan azok közül, kik az ostrommal és bajával dacoltak, s kiket még a martius 18-ki nap sem volt képes elűzni, most menekülni iparkodnak, mert belátni kezdik, hogy — ha a harc Párisba is bevonul — Páris fele tönkre jut. Noha ismét két zárlóal, a 220. és 261. megöszköt, azaz elhagyta amaz állásokat, melyeket őrizniük kellett volna; azonban egészen vére még nagy buzgalom uralkodik a commune pártívei közt.

Mi ennek még különösen hasznát, az azon körülmény, hogy azok közül számosan, kik felépést és eljárását nem helyeslik, valami komolyat azért nem tesznek ellene, mert végül a versaillesi reakciótól még inkább félnek, mint a városház törekvéseitől. Mi a házbérkérdést illeti, a versaillesi megoldás Párison nem igen elégitte ki. Az illető törvény hírt gyorsan fogadták. Azt hiszik, a versaillesi tábornokok a kérdést akként fogják megoldani, hogy a háztulajdonosok birtokait s egyidejűleg a bérleket is, mely házuurukra nézve biztosítékot képez, összelövik.

A commune tanácskozásai.

A lázadók hivatalos lapja a commune april 21. és 22. üléseiről a többiek közt következő közleményt adta: A tárgyalás megkezdése után Vermorel panaszkodik, hogy az ülés jegyzőkönyvei tökéletlenül s megcsontotva tétnek közzé. A m o r u x ezt a stratégiai tükörre való tekintetével igazolja, melyek az utolsó ülésekben szóba kerültek. Azt mondják nekem, hogy a mai reggeli lapok ez adatokat mégis közlik. Nézetem szerint minden lapot el kellene nyomni; hadi időkben csak a hivatalos lapnak szabad létezni. Vermorel indítvány, hogy a jegyzőkönyv ezután tökéletesen adassék át a nyilvánosságnak, elfogadták. Raoul indítványozza, hogy a hivatalos lap ápr. 15 centről 5-re szállítsassék.

Pyat azt indítványozza, hogy a hivatalos lap ingyen osszassék ki, s o t y n pénzügyi szempontból ellenzi e tervet. Pyat indítványa 32 szóval 25 ellen elvetették s Raoul-t elfogadták. Valin elnök jelentést tesz Rogaard és Brionne polgárok nyilatkozatáról, kik megválasztatásukat törvényesnek el nem ismerik s így azt el sem fogadják; továbbá Pyat feltételes lemondásáról. R e g e r e indítványozza, hogy a lemondás el ne fogadtassék; azonban az egyszerű napirend határozatátik el.

Delescluze indítványára a végrehajtó bizottságtagjai felhatalmaztatnak, hogy az ügyek gyors elintézésére céljából vice-delegatusokat vehessenek maguk mellé. Később azonban a határozat visszavetetik s helyette egyes bizottságok hatalmaztatnak fel, hogy delegatusaiknál a felügyeletet gyakorolják. Másnap ismét visszavetetik Pyat lemondására; Vermorel nyilvánosan arra akar figyelmeztetni, hogy Pyat a „Vengeur”-ben több lap elfojtását rosszallja, míg a végrehajtó bizottságban maga ajánl e rendszabályt. E felett élénk vita fejlődik ki Vermorel és Regere közt s ez utóbbi az előbbi rágalmazónak nevezi. Többen hevesen rosszallják „Pyat megöszkötését a becsület állásáról.” Clemens elfogadtatást is kívánja. Az ügy elejtetik, később ismét fölvetetik; a többség Pyat szökése által igen fel van izgatta.

Blanchet úgy találja, hogy a commune néhány nap óta nem cselekszik eleget, nem alkalmazza a forradalmi eszközöket. Hogy áll a vádlóügy? A vendomeoszlop ügye? A refractorok elfogatásai? Delescluze a végrehajtó bizottság lanyhaságát a communera veti vissza; panaszkodik a személyeskedések miatt a nemzetőrségben; de ő mégis helyén maradt, mert ha a győzelem nem mosolygana reánk, nem mi leszünk az utolsók, kik a várfalakon vagy a városházában a halálos csapást kiállani fogjuk. (Hosszas tetszés.) Ezután Protot indítványára a vádlóügy szervezése kerül szóba. Az esküdtek a nemzetőrségből fognak ki-sorsoltatni. A commune egy ügyésze s négy al-ügyész lesz a vádló. A viták nyilvánosak. A bűnössé nyilvánítás legalább 8 szóval négy ellen történik.

Avvali kijelenti, hogy ama bizottság, mely Bergeret magatartásának megvizsgálására volt kiküldve, a tábornok eljárásában semmi terhelőt nem talált. Bergeret szabadon bocsátatik s a nemokára megjelenik a gyűlésben. Ott következők nyilatkoztak tesz: A commune cél-szorúknak tartotta, hogy engem elfogasson s azután ismét szabad lábra helyeztessem. Ezennel kijelentem, hogy ennek dacára nem a harag érzelmét, hanem ellenkezőleg teljes odaadást hozom vissza a commune számára. (Tetszés.) Ezzel a 22. ülést véget ért.

KÜLÖNFÉLÉK.

Pest, april 27.

(J ó z s e f f ő h e r c z e g) tegnap Pozsony-ból Budára érkezett, a délelőtti folytán többeket fogadott s délután Alsóuthra utazott családijához. A főherczeg ur vasárnap Alsóuthról visszatér és szemleutját tovább folytatja.

(A honvéddandárnokok kinevezése) valamint több új honvédtörzstiszt kinevezése a napokban fog megjelenni a hivatalos lapban. Holán honvédelmi államtitkár mostani bécsi utja kapcsolatban áll ezen i nevezésekkel.

(Választási mozgalmak Horvátországban.) A június hó 1-ére egybehívott zágrábi országgyűlésre a választási mozgalmak nagyban foglalkoztatják a szerelmeket. Minden egyes választókerületben két jelölt van: az unionisticus párt-é, s a magát „nemzeti”-nek nevező ellenzék-é. Az előbbinek jelöltje Szeremegben: Jurkovits tázasos, az ismert Zsvkovics János, Parcsitis Sándor (honvédelmi osztálytanácsos), Markovits bíró, Vukovits bíró, Jancsó István.

(A szerb congressus.) Az újvidéki „Národ” szerint a szerb congressusi bizottság folyó hó 17., 18., 19. és 20. napján tartotta meg Karlovitzon üléseit a patriarchatusi helyettes elnöklése alatt. A congressus legközelebbi teendőiről tanácskoztak, s a congressust május hó 18-ik napjára határozaták egybehívni.

(Érdemes egyetemi felolvasások.) Haberern Jonathán ur, Aristoteles műveinek avatott fordítója, tegnap kezdte meg az egyetemen előadásait a görög bölcsészet köréből. Haberern ur igen rokonszenves tanár s oly modorban adja elő tárgyat, mely azt nagyon megkedveltetheti. Előadásai bevezetésében elősorolta az előlételeket, melyek a görög nyelv tanulása s a bölcsészet iránt uralkodnak, s ezeket szelleműs, érdekes alakban czáfolgatta. Aztán előadta a bölcsészet fogalmának meghatározását s viszonyát a dialectikához és sophistikához. E tanárban, mint látszik, egyetemen kívül, jelentékeny erőt nyert, s csak azt kívánhatjuk, hogy ez előadások is hozzájáruljanak az ifjuságunk körében a philosophiai tanulmányok iránt szunnyadó kedv felkeltésére.

(Szemere Bertalan testének a helyeslése.) Borsodmegye értesítette Budavárosát, hogy a napokban egy borsodmegyei küldöttség érkezik Budára, mely az első felelős magyar belügyminiszter Szemere Bertalannak holttestét, mely ideiglenesen a budat-báni temetőbe van letéve, Miskolcra hazaszállítja.

(Az állami női tanítóképző) számára a budai ötpártisautczában építendő ház tervei már felterjesztettek a közoktatási miniszterhez végleges jóváhagyás végett. A város már kiadta az építési engedélyt.

(Az unjoneczos eredménye Erdélyben.) Erdélyre 6207 unjonecz volt kivetve. Tényleg kiállított 5921 ember a közös hadsereg tényleges állományához, és 294 a pórtartalékhöz. Így tehát 8 unjoneczal többet állított ki. A honvédségekhez 1885 unjonecz sorozatot távol van. Az unjoneczos febr. 1-én vette kezdetét és apr. 16-ig tartott.

(A magyarhoni földtani társulat) f. april hó 26-án tartott rendes évi közgyűlésén felolvasottat a titkári jelentés a társulat működéséről és állapotáról, melyből kiemelendő, hogy az eddigi évkönyv helyett a földtani közlöny havi füzetek alakjában jelen meg. A pénztárnoki jelentésből kitűnik, hogy a társulat 3198 frt 55 krt bevett, 3043 frt 2 krt kiadott, és jelenlegi vagyona 4340 frt 53 krtól áll. — Továbbá felolvasottat a nm. kereskedelmi miniszterium leírata, mely szerint a magyar kir. földtani társulat a magyar királyi földtani

tézettel tudományos csereviszonyba lépni engedtetett, s mely abban áll, hogy a társulat minden saját költségén gyűjtött és gyűjtendő földtani tárgyakat az intézetnek ajándékozza, ellenben az intézet kiadandó évkönyveinek 200 példányát a társulatnak, tagjainak számára, évenként ingyen átengedi. — Végre a tisztviselők és választmányi tagok új választásához fogván, a következő urak választattak: Reitz F. elnök, Szabó J. alelnök, Bernáth J. első titkár, Koch A. második titkár, Czanyuga J. pénztárnok, Boeckh J., Bruijman V., Frivaldszky J., Hantken M., Hofmann K., Hunfalvy J., Künce P., Péch A., Tóth A., Wartha V., Wettstein A. és Zeigmondy V. választmányi tagok.

(A „népnevelők pesti egylete”) f. h. 30-án délelőtti 10 órakor tartandja — saját helyiségében — e havi rendes közgyűlést, melyre a t. tagok ezenenlisteteltjesen meghívattak.

(Az országgyűlési gyakornokok testülete) f. h. 30-án d. e. 11 órakor adminisztratív közgyűlést tart az országházban. Tárgya 1. „Az új nemzedék” szerkesztő bizottságban, valamint az igazgató bizottságban megürit helyek betöltése. 2. Indítványok. 3. Emlékirat Varró Sándor felett Pólya Béla-é.

(Zugligeti közlekedés.) A budai közúti vasútnál, mely most 12 új kocsi szerzett be a szükséges lovakkal együtt, máj. 1-jétől ismét életbe lép a nyári menetrend, mely szerint minden negyedórán egy, szükség esetén pedig több kocsi is indul a zugligetbe. A budai közúti társaság is behozta azon rendszabályt, hogy ebeket nem szabad a kocsi-ka felvenni.

(Templomszentelés.) Gyöngyösről írják nekünk: Folyó hó 23-án szentelte meg Bartakovics Béla érsek az egy évig javítás és díszítés alatt állott nagytemplomát. A köztiszteletben álló érseket 22-én az indóházán a papsg s a gr. Szapáry házánál, hová szállott, a város nevében a polgármester fogadta, este pedig fáklyaszennel tisztelettel meg. Az érsek rövid szavakkal köszöntö meg a tiszteletnek eme nyilvánulását. 23-án volt a templomszentelés s a bérmlás. A közel 80 éves aggaastyán érsek reggeli 8 órától esti 8 óráig 3500 gyermeket bérmlt meg.

(Orosz adakozás magyarországi egyelet számára.) A mint Katkov ur lapja, a moszkvai „Vjedomosti” írja, a bogorodskoi kerületben levő Uspensk nagy orosz falunk a földművelő osztályhoz tartozó lakosai tudomást szerezvén arról, hogy Magyarországon orosz néptörzs is él, a magyarországi sláv jótékonyulag egyletek gyűjtés útján beszerzett 32 rubelt és 40 kopeket küldtek.

(Tíz a budai színházban.) Tegnap délután a budai várszínház udvarán álló díszleteket valaki felgyújtotta. A tűz terjedése szerencsén meggátoltatott, s így csak a díszletekben esett kár.

(A jótékony cselekedet bazár áruhálygyeinek névsora.) Sítémények páholya: csegtulajdonosnó Adám Károlyné, társnó gr. Károlyi Pistáné, segédkező kisasszony gróf Wenckheim Krisztina. Diszmit-árúk páholya: csegtulajdonosnó Adler Antalné, társnó gr. Andrássy Manoné, segédkező kisasszony Szalay Anna. Szivarok páholya: csegtulajdonosnó gróf Andrássy Gyuláné, társnó Wodianer Béláné, segédkező kisasszony Simoncsics Olga. Gyufák és székek páholya: csegtulajdonosnó gr. Csekonic Endréné, segédkező kisasszony Semsey Alice. Látogató-jegyek és fényképek páholya: csegtulajdonosnó gr. Eszterházy Pálné, segédkező kisasszony gr. Karácsonyi Adrienne. Üvegek és porcelánok páholya: csegtulajdonosnó Forinyák Gyuláné, társnó Hieronim Károlyné, segédkező kisasszony Várady Kamilla. Illatszerek páholya: csegtulajdonosnó Gyömrőy Vilmosné, társnó Ivánka Imréné, seg. kisass. Kende M. Restaurató-páholy: csegtulajdonosnó Hollán E-né, társnó Beniczky Ödöné szül. Keglevics Róza, segédkező kisasszonyok: gr. Keglevics Róza, Buth Irma, Sztupa Eugenie, Hertelendy Gizella. Szivarok páholya: csegtulajdonosnó Herzberg Sádorné, társnó gr. Forgách Józsefné, segédkező kisasszonyok: Kende Paulina és Kállay Ilona. Meleg italok páholya: csegtulajdonosnó János Ignác, társnó b. Orcey Bódné, segédkező kisasszonyok: Koller Ida és Neuvel Jusztin. Cukrászda-páholy: csegtulajdonosnó gr. Karácsonyi Guidoné, társnó Cséry Lajosné és gr. Károlyi Alajosné, segédkező kisasszonyok: Fáy Carola, Cséry Szeréna és Gottesmann Klementin. Szeszcs italok páholya: csegtulajdonosnó gróf Károlyi Viktorné, társnó Brüll Miksáné, segédkező kisasszonyok: gr. Karacsany Clemence és Szerdahelyi Ilona. Játékszerek páholya: csegtulajdonosnó Kopstein Gyuláné, társnó gr. Berényi Ferencné, segédkező kisasszonyok: gr. Keglevich Margit és Simoncsics Elvira. Papírosnemek páholya: csegtulajdonosnó b. Lipthay Béláné, társnó Pauli Richárdné, segédkező kisasszony Herczeg Mária. Megszabott áru tárgyak páholya: csegtulajdonosnó gr. Pálffy Geraldine, társnó Mandl Ignác, seg. kisass. Bódné. Áru tárgyak páholya: csegtulajdonosnó Stefani Lajosné, társnó Kállay Akosné, segédkező kisasszony Wellez Anna. Piperekeskedés: csegtulajdonosnó Várady Gáborné, társnó Weiser Károlyné, segédkező kisasszonyok Mihály Mária és Hertelendy Ilona. Sport-félék páholya: csegtulajdonosnó gr. Zichy Nándorné, társnó Vadnai Károlyné, segédkező kisasszonyok gr. Eszterházy Alice és Kralovszky Ilka. A pénz-tárnaknál levő nők nevei: Bohus Jánosné, Bischtz Dávidné, Braun Lajosné, gr. Csekonic Jánosné, Damjanich Jánosné, Fáy-Splényi báróné, Mandl Jánosné, Semsey Albertné, gr. Zichy Józsefné, Strobencz Károlyné és P. Szathmáry Károlyné. A szerencse-játéknál: Pogonyi-Elglóstein báróné, Fabricius Amália, Illés Ida, Ellenberger Ida, Rátónyi Leontina, Ritter Stephanie, Spuller Ilka és Paksy Ilka. A virág-csarnokban: Zsigmondy Vilmosné, Kohn Adolfg, Hájós Erzsébet és Perczel Jules. A hírlap-eladásnál: Neuheffer Jánosné és Klein Mariska. A virág-árúsnál: Andrássy Marie, Eszterházy Marianne, Braun Ilona, Beniczky Mártha és Mariska, Fáy Adrienne, Kiss Ilona, Kende Juliska, Orcey Lenke, Karacsany Irma és Ilma, Semsey Livia, Sybille, Noémie és Róza, Tükör Margit és Török Lenke. — A bazár május hatodikán nyílik meg s három napig tart.

(A Toldy-önnepély czélfjára) a Kisfaludy-Társaságnál eddigéig a következő adakozások folytak be: Horváth Mihály 25 frt, Ipolyi Arnold 100 ft, Szilgietti Ede 20 ft, Szász Károly 20 ft, Pálffy Albert 20 ft, Gyulai Pál 15 ft, Rákosi Jenő 15 ft, Hunfalvy Pál 20 ft, Dux Adolf 1 arany, Vadnai Károly 15 ft, Bartalus István